

**PREZES
URZĘDU OCHRONY
KONKURENCJI I KONSUMENTÓW
DELEGATURA URZĘDU
OCHRONY KONKURENCJI I KONSUMENTÓW
W GDAŃSKU**

RGD. 54-5/00/01/JM

Gdańsk, 27 lipca 2001r.

*od momentu
nie ma...*

DECYZJA NR RGD 20/2001

Na podstawie art. 11 ust. 1 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 roku o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz.U. Nr 122 poz. 1319), po rozpatrzeniu sprawy wszczętej na wniosek Barbary S. [redacted] przeciwko Gminnej Spółdzielni „Samopomoc Chłopska” w Damnicy, w przedmiocie stwierdzenia stosowania praktyk ograniczających konkurencję polegających na nadużywaniu przez skarżoną pozycji dominującej na lokalnym rynku najmu i dzierżawy lokali użytkowych poprzez narzucanie uciążliwych warunków umów przynoszących skarżonemu przedsiębiorcy nieuzasadnione korzyści oraz uzależniania zawarcia umowy od spełnienia innego świadczenia nie związanego z jej przedmiotem, co mogło stanowić naruszenie art. 8 ust. 2 pkt 4 i 6 ustawy, w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, nie stwierdza się stosowania praktyk ograniczających konkurencję.

UZASADNIENIE

W dniu 2 września 2000 roku wpłynął do Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów wniosek Pani Barbary S. [redacted] prowadzącej działalność gospodarczą (na podstawie wpisu do ewidencji działalności gospodarczej prowadzonej przez Wójta Gminy Damnica) przeciwko Gminnej Spółdzielni „Samopomoc Chłopska” w Damnicy, zwanej w dalszej części Spółdzielnią, pod zarzutem stosowania praktyk monopolistycznych zdefiniowanych art. 5 ust.1 pkt 6, 7 ustawy z dnia 24 lutego 1990 roku o przeciwdziałaniu praktykom monopolistycznym i ochronie interesu konsumentów (tekst jednolity Dz.U. z 1999 r., Nr 52 poz. 547 z późn. zm.)

Wniosek skarżący poprzedzony był wcześniejszymi skargami kierowanymi do Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, na które zainteresowana po przeprowadzeniu postępowania wyjaśniającego otrzymała odpowiedź.

Skarżona Spółdzielnia, według wnioskodawczyni, zajmując na lokalnym rynku najmu i dzierżawy pomieszczeń handlowych pozycję dominującą, wykorzystwała ją narzucając drugiej stronie umowy uciążliwe warunki prowadzenia działalności gospodarczej. W uzasadnieniu wniosku skarżąca podniosła, iż od roku 1991 prowadziła sklep w Damnicy w pomieszczeniach dzierżawionych od Gminnej Spółdzielni „Samopomoc Chłopska” w Damnicy na podstawie terminowych umów dzierżawy zawieranych przeważnie na okresy roczne. W kolejnej zawartej dnia 29 kwietnia 1998 roku umowie, wprowadzony został zapis nakładający na dzierżawcę zakaz handlu towarami sprzedawanymi przez GS w sklepach w Damnicy, pod rygorem sankcji w postaci zapłaty podwyższonego o 100 % czynszu dzierżawnego. Zdaniem wnioskodawczyni warunek powyższy uniemożliwiał w rzeczywistości prowadzenie w tym miejscu działalności gospodarczej, albowiem „*Gminna Spółdzielnia w Damnicy handlowała w swoich sklepach w Damnicy praktycznie wszystkimi towarami.*” Skarżąca po rozmowach z Prezesem Spółdzielni, który według niej deklarował, iż kwestionowany zapis nie będzie zastosowany w praktyce, podpisała ostatecznie przedmiotową umowę. Po jej zawarciu kontynuowała prowadzenie działalności w dotychczasowym zakresie. W czerwcu 1999 roku, jak podała skarżąca, Zarząd Spółdzielni pozbawił ją członkostwa, jako przyczynę podając prowadzenie działalności konkurencyjnej wobec Spółdzielni. Wyrokiem Sądu Okręgowego w Słupsku z dnia 18 listopada 1999 roku sygn. akt IC 326/99 uchylona została uchwała dotycząca wykluczenia skarżącej ze Spółdzielni. W uzasadnieniu tegoż wyroku nie dopatrzono się potwierdzenia zarzutu prowadzenia działalności konkurencyjnej. Pomimo korzystnego rozstrzygnięcia sądowego uniemożliwiono skarżącej dalsze prowadzenie działalności gospodarczej, odmawiając wstępu do dzierżawionych przez nią pomieszczeń.

Mając na uwadze konsekwentnie podtrzymywane zarzuty wniosku, w dniu 20 listopada 2000 roku, po jego uzupełnieniu o znaczki opłaty skarbowej, Prezes UOKiK wszczął postępowania administracyjne w sprawie nakazania zaniechania stosowania przez Gminną Spółdzielnię „Samopomoc Chłopska” w Damnicy stosowania praktyk monopolistycznych polegających na nadużywaniu pozycji dominującej na lokalnym rynku najmu i dzierżawy lokali użytkowych poprzez narzucanie uciążliwych warunków umów, przynoszących jej nieuzasadnione korzyści, oraz uzależniania zawarcia umowy od spełnienia innego świadczenia nie związanego z jej przedmiotem, polegającego na wprowadzeniu wobec dzierżawcy zakazu

handlu towarami oferowanymi przez Spółdzielnię, nie związanego z przedmiotem umowy, którego strona nie spełniłaby mając zapewnioną możliwość wyboru, co mogło stanowić naruszenie art. 5 ust. 1 pkt 6 i 7 ustawy z dnia 24 lutego 1990 roku o przeciwdziałaniu praktykom monopolistycznym i ochronie konkurencji, obowiązującej do dnia 31 marca 2001 roku.

W międzyczasie, w związku z wejściem w życie z dniem 1 kwietnia 2001 roku ustawy z dnia 15 grudnia 2000 roku o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz.U. z 2000 r. Nr 122 poz.1319), pismem z dnia 16 maja 2001 roku, poinformowano strony o zmianie kwalifikacji prawnej zarzutów z dotychczasowego art. 5 ust.1 pkt 6 i 7 ustawy o przeciwdziałaniu [...] na art. 8 ust. 2 pkt 4 i 6 ustawy o ochronie [...].

W odpowiedzi na wniosek skarżona Spółdzielnia pismem z dnia 10 grudnia 2000 r. odrzuciła zarzuty wnioskodawczynie, wnosząc o nieuwzględnienie wysuwanych żądań. W przekonaniu skarżonej, postępowanie w niniejszej sprawie winno być umorzone, ponieważ w dacie składania wniosku strony nie były związane żadną umową. Umowa dzierżawy została bowiem rozwiązana dnia 30 stycznia 2000 roku, nadto nie toczą się żadne rozmowy w przedmiocie nawiązania kolejnej umowy. Strona skarżona oświadczyła również, iż Wnioskodawczynie będąc jednocześnie członkiem Spółdzielni „Samopomoc Chłopska” w Damnicy prowadziła wobec niej niezgodną ze statutem działalność handlową i z tej przyczyny Uchwałą Zgromadzenia Przedstawicieli Spółdzielni po raz kolejny została wykluczona ze Spółdzielni. Podkreślono ponadto, że taki zakaz odnosi się wyłącznie do członków spółdzielni, zgodnie z postanowieniami statutu zatwierdzonego przez Sąd. Jak oświadczył skarżony „Aktualnie Pani S. nie jest już członkiem Spółdzielni i wobec tego może prowadzić działalność handlową czym zechce i gdzie zechce i jest to dla Spółdzielni obojętne”, ponadto w stosunku do innych podmiotów, nie będących spółdzielcami, zakaz taki nie jest stosowany. Wskazano również, że przeciwko Wnioskodawczynie toczą się przed sądem cywilnym dwa postępowania o zapłatę nieopłaconego czynszu. W kolejnym piśmie skarżona Spółdzielnia przedstawiła informacje dotyczące liczby istniejących placówek handlowych na terenie Gminy Damnica.

Pismem z dnia 26 stycznia 2001 r., stanowiącym replikę z argumentami skarżonego, Wnioskodawczynie, powołując się między innymi na wyrok Sądu Okręgowego w Słupsku, odrzuciła zarzuty prowadzenia działalności konkurencyjnej wobec Spółdzielni, wskazała również na szereg działań Prezesa Spółdzielni polegających na odcięciu dopływu prądu „zaspawanie kraty zabezpieczającej wejście do sklepu” zmuszających ją do zaprzestania prowadzenia dalszej działalności gospodarczej. Podniosła również, iż mimo korzystnego wyroku

sądowego po raz kolejny na mocy stosownej uchwały władz Spółdzielni została wykluczona z jej grona. Odnosząc się do informacji dotyczących procesów sądowych toczących się między stronami, Skarżąca wskazała na bezzasadność zarzutów powoda podniesionych w toczącym się przed sądem sporze o zapłatę, kwestionując jednocześnie podaną liczbę procesów.

ANALIZUJĄC ZEBRANY MATERIAŁ DOWODOWY ORGAN ANTYMONOPOŁOWY STWIERDZIŁ I USTALIŁ CO NASTĘPUJE:

Po pierwsze, wbrew temu co dowodzi skarżona Spółdzielnia, nie stanowi podstawy do umorzenia postępowania okoliczność rozwiązania spornej umowy dzierżawy w dniu 30 stycznia 2000 roku, tj. przed datą formalnego wszczęcia postępowania antymonopolowego. Fakt, iż w momencie składania formalnego wniosku o wszczęcie postępowania antymonopolowego oraz jego wszczęcia tj. w dniu 20 listopada 2000 r. nie łączył strony żaden stosunek umowny, w niniejszej sprawie nie ma żadnego znaczenia. Zgodnie bowiem z zapisem art. 93 ustawy o ochronie konkurencji [...] nie wszczyna się postępowania w sprawach stosowania praktyk ograniczających konkurencję, jeżeli od końca roku, w którym zaprzestano ich stosowania upłynął rok. Przesłanka powyższa w niniejszej sprawie nie została spełniona. Wszczęcie postępowania antymonopolowego nastąpiło więc przed upływem terminu przedawnienia.

Z drugiej jednak strony niniejszy spór oraz zarzuty wniosku nie dają wystarczających podstaw do uruchomienia sankcji określonych przepisami obowiązującej ustawy antymonopolowej.

Ustawa z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów, jak też poprzednio obowiązująca ustawa o przeciwdziałaniu praktykom [...] ma na celu ochronę interesu ogólnospołecznego. Wynika to jednoznacznie z przepisu art.1 ust. 1 przedmiotowego aktu prawnego. Publicznoprawny charakter ustawy uzasadnia przyjęcie stanowiska, że nie wszystkie zachowania przedsiębiorcy, nawet formalnie podlegające literze tego aktu uzasadniają uruchomienie jej instrumentów. Celem ustawy nie jest bowiem bezpośrednia ochrona praw podmiotowych uczestników rynku dotkniętych działaniami, mającymi postać praktyk monopolistycznych. Tak więc podstawą do zastosowania przepisów tej ustawy jest stwierdzenie i ustalenie, że w danym sporze doszło do naruszenia interesu publicznoprawnego.

W ocenie organu antymonopolowego rozpoznawana sprawa dotyczy natomiast, w istocie swej, sporu cywilnoprawnego o charakterze indywidualnym, zaistniałego wyłącznie pomiędzy Wnioškodawczynią a Gminną Spółdzielnią „Samopomoc Chłopska” w Damnicy.

Okoliczności sprawy nie wskazują również w żaden sposób, żeby kwestionowane działania były podważane przez szerszy krąg uczestników rynku, tj. przez innych kontrahentów wynajmujących powierzchnie handlowe. Podwyższenie stawek czynszu, rozwiązanie umowy dzierżawy oraz uniemożliwienie prowadzenia działalności w obiektach będących własnością Spółdzielni niewątpliwie uciążliwe dla wnioskodawczynie, nie daje jednakże wystarczających przesłanek do uznania takich działań za zakazane ustawą antymonopolową.

Jak już wyżej podniesiono, publicznoprawny charakter ustawodawstwa antymonopolowego uzasadnia przyjęcie stanowiska, że nie wszystkie zachowania przedsiębiorców, nawet formalnie podlegające literze tego prawa, uzasadniają uruchomienie jej instrumentów. Wnioskodawczynie w niniejszym sporze, w żaden sposób nie wykazała, iż doszło w tym przypadku do naruszenia interesu szerszego kręgu uczestników rynku. Organ antymonopolowy, z uwagi na publicznoprawny charakter ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, nie jest natomiast powołany do rozstrzygania sporów pomiędzy poszczególnymi, pojedynczymi podmiotami, kompetencje takie posiadają sądy powszechne.

Pogląd powyższy wynika również z aktualnego orzecznictwa sądowego w sprawach antymonopolowych, potwierdzonego wyrokiem Sądu Najwyższego z dnia 29 maja 2001 roku sygn. akt ICKN 1217/98; który rozpatrując inną sprawę, odniósł się bezpośrednio do kwestii publicznoprawnego charakteru ustawy antymonopolowej, podkreślając iż nie odnosi się ona do roszczeń indywidualnych.

Ponadto zaistniały pomiędzy Panią Barbarą S. a Gminną Spółdzielnią Samopomoc Chłopska w Damnicy spór, w przekonaniu organu antymonopolowego, miał charakter sporu wewnątrzspółdzielczego. Ustawa prawo spółdzielcze w sposób dostateczny reguluje tryb rozstrzygania takich sporów. Trudno też konflikty między spółdzielnią a jej członkiem klasyfikować i oceniać w kategoriach relacji rynkowych.

Dlatego też nie ma żadnych przeszkód by wnioskodawca, który uznał, iż doszło do naruszenia jego praw, dochodził roszczeń na drodze sądowej, przed właściwym sądem powszechnym. Na marginesie, z zebranego w sprawie materiału dowodowego wynika, iż z prawa takiego obie strony postępowania skorzystały i nadal korzystają.

Pomijając powyższe ustalenia, organ antymonopolowy w trakcie prowadzonego postępowania przeanalizował również działania Spółdzielni pod kątem ewentualnego stoso-

wania praktyk monopolistycznych, określonych w art. 8 ust. 2 pkt 4 i 6 ustawy o ochronie [...].

Podstawową kwestią, którą należało rozstrzygnąć było zdefiniowanie pozycji rynkowej skarżonej Spółdzielni poprzez delimitację rynku relewantnego tj. właściwego w niniejszej sprawie oraz zbadania czy na tak zdefiniowanym rynku skarżona Spółdzielnia zajmuje pozycję dominującą.

Praktyki monopolistyczne ujawniają się na rynku, a dominacja przedsiębiorcy nie realizuje się na rynku pojętym ogólnie lecz na rynku istotnym w konkretnej sprawie. Definicja rynku relewantnego stanowi zatem kluczowy punkt dalszych rozważań odnośnie stosowania, bądź nie, przez Spółdzielnię zarzucanych jej praktyk monopolistycznych.

W związku z powyższym Prezes UOKiK stanął na stanowisku, że rynkiem produktowym w niniejszym sporze jest rynek usług związanych z wynajmem i dzierżawą pomieszczeń handlowych, natomiast przestrzennie rynek ten został ograniczony do terenu Gminy Damnica, na którym funkcjonuje skarżona Spółdzielnia.

Z danych uzyskanych od skarżonej wynika, iż jest ona właścicielem obiektów handlowych na terenie gminy. Działalność handlową prowadzi bezpośrednio w placówkach na tym terenie, w tym trzech w samej miejscowości Damnica. Niezależnie od tego na tym obszarze działa innych sklepów funkcjonujących w obiektach nie będących własnością skarżonej, w tym w miejscowości Damnica. Informacje powyższe kwestionuje skarżąca podając większą liczbę sklepów, w których to skarżona Spółdzielnia prowadzi bezpośrednio działalność handlową bądź wynajmuje innym podmiotom.

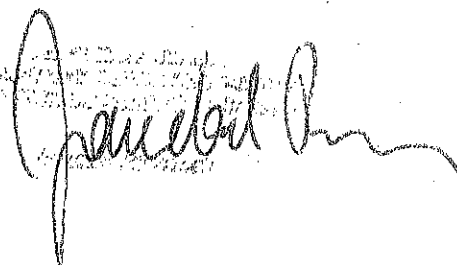
Z prostego wyliczenia ilości placówek handlowych będących własnością Spółdzielni (zarówno z danych przedstawionych przez Spółdzielnię, jak też odmiennych podanych przez skarżącą) wynika, iż w ten sposób liczony udział w rynku przekracza 40%, co mogłoby by więc potwierdzać zarzut zajmowania pozycji dominującej na rynku.

Mimo jednakże znaczącego procentowego udziału skarżonej w rynku, nie ma jednak, w przekonaniu organu antymonopolowego, wystarczających podstaw do uznania, iż jest ona faktycznie dominantem w myśl art. 4 pkt 9 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Stwierdzić bowiem należy, że tak zdefiniowany (w aspekcie przedmiotowym) rynek jest rynkiem otwartym. W praktyce więc nie ma żadnych znaczących barier uniemożliwiających

swobodne konkurowanie na tym obszarze, a więc i wejścia na ten rynek innych podmiotów. Skarżony przedsiębiorca - w tym przypadku Spółdzielnia - nie jest w istocie chroniona przed potencjalnymi konkurentami, mogącymi oferować podobną usługę. Nie ma więc żadnych, zarówno ekonomicznych jak i prawnych, barier wejścia, by można było mówić, iż skarżony kontrahent nie posiada możliwości wyboru i poprzez pozycję usługodawcy jest ubezwłasnowolniony we własnych działaniach.

W takiej więc sytuacji nie sposób twierdzić, iż skarżony przedsiębiorca posiada faktyczną pozycję, która umożliwia mu zapobieganie skutecznej konkurencji na rynku co dawało by mu możliwości działania w znacznym zakresie niezależnie od konkurentów, a tym samym mówić o wykorzystywaniu pozycji dominującej na rynku, będącej podstawą do uznania praktyk zdefiniowanych art. 8 ustawy o ochronie konkurencji.

Tym samym mając na uwadze, że w przedmiotowym sporze nie stwierdzono i nie udowodniono naruszenia interesu publicznoprawnego, jak też brak było podstaw do stwierdzenia istnienia dominacji rynkowej Gminnej Spółdzielni „Samopomoc Chłopska” w Damnicy, organ antymonopolowy orzekł jak w sentencji.

Pouczenie: Od niniejszej decyzji przysługuje stronom prawo wniesienia odwołania do Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Antymonopolowego, za pośrednictwem Delegatury UOKiK w Gdańsku, w terminie 14 dni od daty doręczenia decyzji.

Otrzymują:

1. Barbara S. [REDACTED]
2. Gminna Spółdzielnia
Samopomoc Chłopska
76-231 Damnica
ul. Korczaka 9

